

Sprawozdanie z działalności Muzeum Powstań Śląskich

za okres 1.01. – 31.12. 2017 r.

1. Działania

Orszak Trzech Króli

6 stycznia 2017 r. po raz kolejny ulicami Świętochłowic przeszedł Orszak Trzech Króli zorganizowany przez Muzeum. W kościele pw. św. Piotra i Pawła uczniowie świętochłowickich szkół zaprezentowali jasełka. Następnie Mędrcy dosiedli koni i poprowadzili orszak do żywej szopki przy kościele św. Jana Chrzciciela, gdzie zostawili dary i pokłonili się Dzieciątku. W żywej szopce oprócz Świętej Rodziny można było oglądać wołka, osiołka, owce, kozy, kucyki i konia. Wieczorem tradycyjnie odbył się koncert noworoczny. Tym razem najpiękniejsze kolędy i pastorałki zaśpiewała Justyna Steczkowska.

Ligoniowy wieczór

11 stycznia 2017 roku odbył się w Muzeum Ligoniowy wieczór, poświęcony Stanisławowi Ligoniowi, artyście, działaczowi kultury, politykowi, twórcy radiowemu i wielkiemu propagatorowi Śląska i śląskości. Opowieść o artyście wygłosił redaktor Henryk Grzonka, towarzyszyło jej czytanie „Berów i bojek” autorstwa Stanisława Ligonia przez znakomitego aktora Bernarda Krawczyka. Wydarzenie uświetnił występ Zespołu Śpiewaczego „Kalina” z Łazisk Rybnickich oraz Kapeli Dobrej Woli Jerzego Moskały. Na zakończenie uroczystości dyrektor Muzeum Halina Bieda otrzymała „Żeleźniok Karlika”, statuetkę wyrzeźbioną w węglu, która wręczana jest osobom i instytucjom promującym w sposób szczególny dorobek jej patrona. Muzeum Powstań Śląskich przekazano też kopię obrazu Matki Bożej, namalowanego przez Ligonia w Palestynie.

Ferie z historią

W czasie ferii zimowych (16-27.01.2017 r.) tradycyjnie już gościliśmy dzieci i młodzież w Muzeum na zajęciach tematycznych "Ferie z historią". Do wyboru były zajęcia warsztatowe „Gewery i handgranaty, czyli o wyposażeniu Powstańców Śląskich słów kilka”, „Zwyczaje i tradycje górnośląskie na początku XX wieku” „Kakauszale w familoku”, „Tramwajem przez Śląsk”, podchody „Szukamy kryjówki dla Powstańca”, rozgrywki w Magnata oraz historyczne wędrówki po Świętochłowicach. Zainteresowaniem cieszyła się również pilotażowa wycieczka „Zrozumieć Śląsk”, w trakcie której uczestnicy zwiedzili Centrum Dokumentacji Deportacji Górnoślązaków do ZSRR w 1945 roku w Radzionkowie i Izbę Pamięci KWK Wujek w Katowicach. W zajęciach wzięło udział ok. 200 dzieci.

Projekcja filmów „Tragedia górnośląska” i „Jeśli Pan Bóg pozwoli zmartwychwstać”

10 lutego 2017 r. zaprezentowano w Muzeum filmy „Tragedia górnośląska” i „Jeśli Pan Bóg pozwoli zmartwychwstać” w reżyserii Aleksandry Fudali i Adama Turuli, ukazujące losy zesłańców do ZSRR w latach 1944-1958. Po projekcji odbyło się spotkanie z reżyserem Adamem Turulą.

„Ślonzoki na krańcach Europy”

23 lutego 2017 r. gościliśmy w Muzeum Katarzynę Majzel-Pośpiech i Michała Pośpiecha, uczestników wyprawy do najbardziej dziewiczej części Islandii. Prezentacja „Ślonzoki na krańcu Europy” to relacja z trzytygodniowej wyprawy na Islandię, pokazująca miejsca na wulkanicznej wyspie niedostępne przez większość roku. Spotkanie przybliżyło nam warunki życia Islandczyków, ich ulubione rozrywki, potrawy. Nie zabrakło także poczęstunku tradycyjnym pączkiem, jednak spotkanie odbywało się w „tłusty czwartek”.

Otwarcie wystawy „Ubogim i cierpiącym ku pomocy. Matka Ewa - wiara i życie”

4 marca 2017 r. ramach Diecezjalnego Forum Diakonijnego oraz obchodów Jubileuszu 500-lecia Reformacji, w kościele św. Jana Chrzciciela w Świętochłowicach odprawiono nabożeństwo, a w Muzeum Powstań Śląskich została otwarta wystawa „Ubogim i cierpiącym ku pomocy. Matka Ewa - wiara i życie”. Otwarcie wystawy uświetnił występ artystyczny "Matka Ewa i luteriańskie nutki" w wykonaniu: Tomasza Bienka (gitary), Arkadiusza Kuzio-Podruckiego (słowo), Jolanty Literskiej (śpiew) i Tomasza Muchy (skrzypce). Gośćmi otwarcia byli m.in. Henryk Mercik – członek Zarządu Woj. Śląskiego, Marian Niemiec – Biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, Ryszard Bogusz – Prezes Diakonii Polskiej i pastor Marcin Brzóska. Wystawa była prezentowana do 14 kwietnia br.

Klasówka powstańcza 2017

20 marca 2017 r. w Krakowie na pytania z historii Powstań Śląskich i plebiscytu odpowiadali m.in. parlamentarzyści, samorządowcy, naukowcy, dziennikarze oraz twórcy kultury. Tegoroczny konkurs noszący tytuł „Polska dla Powstańców Śląskich” odbył się w auli St. Wyspiańskiego Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie. W blisko 150 szkołach z pięciu województw: śląskiego, łódzkiego, małopolskiego, świętokrzyskiego i opolskiego oraz czeskiego Zaozia z pytaniami zmierzyli się uczniowie. Wszyscy chętni mogli sprawdzić swoją wiedzę online. Finał klasówki powstańczej odbył się 25 kwietnia 2017 roku w Domu Śląskim w Krakowie, ufundowanym przez województwo śląskie w latach 30-tych XX w. (dziś Oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa). Laureaci reprezentowali województwo łódzkie, małopolskie i śląskie.

Międzynarodowe Targi Turystyki w Zabrze

7-8 kwietnia 2017 r. Muzeum zaprezentowało wystawę „Sfrunął na Śląsk orzeł biały...” podczas IX Międzynarodowych Targów Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej w Zabrzu.

Wielkanocne warsztaty świąteczne

8 kwietnia 2017 roku w przeddzień Niedzieli Palmowej w Muzeum odbyły się wielkanocne warsztaty świąteczne. Można było samodzielnie zrobić palmę wielkanocną lub zajaczkę z tektury i drewna. Chętni malowali jajka oraz siali rzeżuchę. W warsztatach wzięło udział ok. 60 osób.

Konkurs „Kotylion biało-czerwony”

Muzeum zorganizowało konkurs na wykonanie biało-czerwonych kotylionów. Celem konkursu było kształtowanie postaw patriotycznych wśród mieszkańców, a zwłaszcza wśród młodzieży i włączenie ich w obchody Dnia Flagi Rzeczypospolitej oraz upamiętnienie 96. rocznicy III Powstania Śląskiego. Rozstrzygnięcie konkursu, wręczenie nagród i otwarcie wystawy prac konkursowych odbyło 2 maja 2017 r. Na budynku zwisnął też biało-czerwony kotylion o średnicy 2 m.

Regionalna Liga Historyczna

24 kwietnia 2017 roku odwiedzili Muzeum Powstań finaliści Regionalnej Ligi Historycznej, rozgrywek historycznych organizowanych od 2007 roku. Uczniowie szkół z Chorzowa, Świętochłowic i Rudy Śląskiej tworząc zespoły 3 osobowe, rywalizują ze sobą, odpowiadając na pytania ze średniowiecza, nowożytności i czasów najnowszych.

Majowe świętowanie

Z okazji 96. rocznicy III Powstania Śląskiego Muzeum zorganizowało 2 maja 2017 r. w ramach Świętochłowickich Spotkań Uniwersyteckich konferencję „Kobiety w Powstaniach Śląskich”.

Referaty wygłosili:

- dr hab. Aleksandra Skrzypietz [Uniwersytet Śląski w Katowicach] - Śląska prasa kobieca wobec powstań i plebiscytu – „Głos Polek” z lat 1920-1921.

- dr Joanna Lusek [Muzeum Górnośląskie w Bytomiu] - II i III Powstanie Śląskie we wspomnieniach Antoniny z Rokickich Niedbalskiej.

- ks. dr Mariusz Trąba [Uniwersytet Papieski im. Jana Pawła II w Krakowie] – Życie osobiste kobiet na tle zmagania o przynależność państwową Górnego Śląska w 1921 roku – udział porucznik Leopoldyny Staweckiej w III Powstaniu Śląskim.

- Magdalena Goik [Fundacja Historii Kobiet im. Marii Renardowej w Bytomiu] - Babka Kosogłosa. Transgresyjny wymiar uczestnictwa kobiet w Powstaniach Śląskich.

- dr Paweł Parys [Muzeum Śląskie w Katowicach] - Matki i żony Powstańców Śląskich po I Powstaniu Śląskim.

Wykłady zakończyła dyskusja o roli kobiet w okresie Powstań Śląskich.

Konferencji towarzyszyło otwarcie wystaw: Wojsko Polskie w dokumentach i fotografii, Rocznice Powstań Śląskich na plakatach studentów ASP w Katowicach, Kotylion biało-czerwony oraz Śląski plac wczoraj i dziś. Wydarzenie uświetnił koncert Orkiestry Wojskowej z Bytomia. Dla najmłodszych przygotowano wiele atrakcji: m.in. grę „Gyszynk dla Powstańca”, Śląski teatrzyk Powstańczy oraz grę edukacyjną „Gramy w Powstania”.

3 maja 2017 roku odbyły się Miejskie obchody Narodowego Święta Konstytucji 3 Maja. Po uroczystej Mszy św. w Kościele św. Piotra i Pawła nastąpił przemarsz do Muzeum Powstań Śląskich, gdzie pod tablicą pamiątkową złożono kwiaty. Uczestnicy mogli wysłuchać majowych melodii w wykonaniu Orkiestry Rozrywkowej Power of Winds.

Rowerowa Noc Muzeów

W sobotę 20 maja 2017 r. w Muzeum odbyła się Rowerowa Noc Muzeów. Prologiem był wyścig MTB - Powstańcze hałdy na Uroczysku w Świętochłowicach.

W Muzeum oprócz wystawy stałej na zwiedzających czekała m.in. kolekcja rowerów zabytkowych, a także nietypowe konkurencje związane z rowerami: jazda pod rułkom, jazda na ramce, czy kulanie felgi. Dużym zainteresowaniem cieszyły się także symulatory jazdy na jednośladach i dachowania. Każdy mógł skorzystać z bezpłatnego przeglądu i serwisu rowerów. W sali kinowej zorganizowany został przegląd filmów o rowerach, który obejmował produkcje krótkometrażowe z różnych stron świata.

Wiele osób zdecydowało się wziąć udział w wycieczce rowerowej. Jej uczestnicy odwiedzili salę sesyjną i kominkową w świętochłowickim Urzędzie Miejskim, a także wystawę „Uzbrojenie Powstańców Styczniowych” na terenie WKU w Chorzowie, kaplicę przyszpitalną w Piaśnikach, wieżę kościelną w Lipinach i schron bojowy w Parku im. Mieszkańców Heiloo. W każdym z tych miejsc na gości czekali przewodnicy.

Pasjonat rowerów Pan Wojciech Mszyca przedstawiał ciekawostki związane z rowerami, podkreślając 200. lecie wynalezienia prototypu roweru przez Karla Dreisa.

Konferencja naukowa z okazji 70. rocznicy nadania praw miejskich Świętochłowicom

31 maja 2017 r. w ramach Świętochłowickich Spotkań Uniwersyteckich odbyła się kolejna konferencja naukowa poświęcona 70. rocznicy nadania praw miejskich Świętochłowicom.

Program konferencji:

Świętochłowice w okresie dwudziestolecia międzywojennego – dr hab. Lech Krzyżanowski /Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego/

Nadanie praw miejskich – analiza historyczno-prawna – dr hab. Maciej Fic /Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego/

Od wsi rycerskich do przemysłowego miasta – ewolucja przestrzeni miejskiej Świętochłowic – dr Marta Chmielewska /Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego/

Funkcjonowanie budżetu obywatelskiego na przykładzie Świętochłowic – mgr Kasjan Kasprzak /Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego/

Promocja X tomu Rocznika Świętochłowickiego z udziałem autorów: Leszka Gasiulewicza, Ireny Kontny, Przemysława Nadolskiego i Mariana Piegzy.

Otwarcie wystawy 70. lecie nadania praw miejskich Świętochłowicom

2 czerwca 2017 r. w Muzeum Powstań Śląskich otwarto wystawę z okazji 70. rocznicy nadania praw miejskich Świętochłowicom, poszerzającą stałą ekspozycję. Na osi czasu zaprezentowane są najważniejsze wydarzenia z tego okresu. Przygotowano też wystawę poświęconą historii sportu żużlowego w Świętochłowicach w technologii wirtualnej rzeczywistości, pozwalającą przenieść się w świat czarnego sportu.

Upamiętnienie 95. rocznicy powitania Wojska Polskiego w Lipinach

25 czerwca 2017 r. na placu Słowiańskim w Lipinach zorganizowano rekonstrukcję historyczną powitania Wojska Polskiego w 1922 roku w Świętochłowicach Lipinach. Członkowie grup rekonstrukcji historycznych przejechali na koniach i przemaszerowali przez bramę, która została odtworzona na podstawie jedyne go zdjęcia, obrazującego wydarzenie sprzed 95 lat.

Ponadto można było zobaczyć musztrę paradną oraz wysłuchać koncertu w wykonaniu Orkiestry Wojskowej z Bytomia. Na zakończenie przy ognisku śpiewano pieśni wojskowe, patriotyczne i powstańcze z udziałem Zespołu Pieśni i Tańca „Mały Śląsk”.

Wcześniej w Archikatedrze Chrystusa Króla w Katowicach odprawiona została Msza św. pod przewodnictwem JE abpa seniora Damiana Zimonia. Złożono również kwiaty pod pomnikiem Wojciecha Korfante go w Katowicach

Promocja książki

27 czerwca o godz. 17.00 odbyła się w Muzeum promocja książki „Wihajster do godki. Lekcje śląskiego” oraz spotkanie z autorką Barbarą Szmatoch.

Wycieczka dla seniorów

18 lipca 2017 r. w ramach akcji aktywizującej seniorów Muzeum zorganizowało dla nich całodniową wycieczkę „Zrozumieć Śląsk”, w trakcie której zwiedziliśmy Centrum Dokumentacji Deportacji Górnolazaków do ZSRR w 1945 roku, Radiostację w Gliwicach, Izbę Pamięci KWK Wujek w Katowicach oraz Muzeum Śląskie.

Podwieczorek muzyczny

21 lipca 2017 r. w Muzeum odbył się podwieczorek muzyczny z okazji 40. rocznicy utworzenia Muzeum w Świętochłowicach. Zaproszeni goście wysłuchali okolicznościowego koncertu „40 lat minęło...” w wykonaniu Andrzeja Pisteloka.

Śląskie Fajrowanie Powstańcze

W ostatnią niedzielę sierpnia 2017 r. Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach zorganizowało wydarzenie upamiętniające rocznicę wybuchu I i II Powstania Śląskiego. Motywem przewodnim było odtworzenie klimatu i krajobrazu starych śląskich placów poprzez pokazanie gier i zabaw z dawnych lat (klopsztanga, szkat, gołgi, warsztaty robienia i strzelanie ze szlojdrów). Chętni, wspierani przez seniorów z Fundacji Rozwoju Świętochłowic, mogli wziąć aktywny udział w grach, można też było zobaczyć kozy, króliki i gołębie, kiedyś nieodzowny element śląskiego placu. W programie znalazło się wiele atrakcji: premierowa projekcja odcinków II serii Filmowej Encyklopedii Powstań Śląskich, koncerty zespołów „Mali Ligocianie”, „Grzegorz Płonka Trio” i Koła Miłośników Ziemi Śląskiej, konkurs na postać historyczną Silesius. Można było również zwiedzać ekspozycję muzealną i oglądać wystawy fotografii rekonstrukcji historycznych Powstań Śląskich, zdjęć Śląski plac wczoraj i dziś oraz podziwiać kostiumy Zespołu Pieśni i Tańca Śląsk im. Stanisława Hadyny. Wspólnie z zespołem „Jorgusie” śpiewano i tańczono do znanych śląskich i powstańczych piosenek, zaś po zmierzchu wyświetlono film Kazimierza Kutza „Sól ziemi czarnej”.

Wakacyjne środy z historią

W okresie wakacji letnich Muzeum Powstań Śląskich zorganizowało kolejną edycję imprez edukacyjnych dla dzieci środy w godz. 10-13 :

- Wycieczki historyczno-krajoznawcze
„Znane i nieznane zakątki Świętochłowic”
„Zrozumieć Śląsk” obejmująca zwiedzanie Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach, Centrum Dokumentacji Deportacji Górnolazaków do ZSRR w 1945 roku w Radzionkowie i Izby Pamięci KWK Wujek w Katowicach
- Podchody powstańcze
- Warsztaty edukacyjne „Zrozumieć powstania” Gewery i handgranaty, czyli o wyposażeniu Powstańców Śląskich słów kilka – prezentacja broni powstańczej, zagadki i szyfry powstańcze, musztra
- Gry i zabawy ze śląskich podwórek w dawnych latach (klopsztanga, gra w karty, klipa, kapsle, skakanie w sznura, guma, klasy, gołgi, warsztaty robienia i strzelanie za szlojdrów, podwórkowy teatrzyk itp.)

Muzeum wzięło też udział 24 lipca 2017 r. w grach i zabawach w Górnos Śląskim Parku Etnograficznym w Chorzowie.

W zajęciach i wycieczkach uczestniczyło 130 dzieci.

Muzeum utracone

We wrześniu w ramach projektu MKiDN „Muzeum utracone” w Muzeum odbywały się adresowane do uczniów wszystkich typów szkół oraz innych podmiotów projekcje filmu „Arrasy wawelskie”. W ramach tegorocznej odsłony przybliżona została niezwykle historia podróży arrasów, która zaczyna się na Wawelu wraz z ich wywiezieniem w 1939 roku, poprzez Kanadę, gdzie znalazły się po wielu zwrotach akcji, aby w 1961 roku powrócić do Polski słynnym statkiem „Batory”.

Przegląd Filmowy Świętochłowski Kadry

Jednym z przedsięwzięć zorganizowanych w ramach obchodów 70-lecia nadania Świętochłowicom praw miejskich zorganizowano był Przegląd Filmowy Świętochłowski Kadry. Projekcje filmów, których zdjęcia były realizowane

w Świętochłowicach odbywały się w trzech miejscach: Muzeum Powstań Śląskich, Centrum Kultury Śląskiej i CKŚ Grota w dniach 3-16 września 2017 r. Można było zobaczyć takie filmy jak: Sól ziemi czarnej, Perła w koronie, Rodzina Kanderów, Pogrzebiny, Z odzysku, Doktor Judym, Tu wódka jest bogiem..., Skazany na bluesa, Grzeszny żywot Franciszka Buły, Boże Ciało, Jestem, Czeka na nas świat, Do góry nogami, Ewa, Kiedyś będziemy szczęśliwi, Koniec wakacji i Gwiazdy. Pokazom towarzyszyły spotkania z twórcami filmów: Kazimierzem Kutzem, Olgierdem i Jerzym Łukaszewiczami, Wiesławem Zdortem, Bernardem Krawczykiem, Barbarą Ptak, Grażyną Bułką, Andrzejem Grabarczykiem, Zygmuntem Zgrają, Pawłem Wysoczańskim, Janem Kidawą-Błońskim i Janem Banasiem.

Europejskie Dni Dziedzictwa

W sobotę 9 września i niedzielę 10 września 2017 r. EDD zagościły w Muzeum. Tytuł tegorocznej edycji to Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu. W Muzeum można było poznać klimat starych śląskich podwórek i wziąć aktywny udział w grach i zabawach: klopsztanga, stolik ze szkatem, klipa, skakanie w sznura i guma, gołgi a także warsztaty robienia i strzelanie ze szlojdrów. Seniorzy z Fundacji Rozwoju Świętochłowic opowiadali o krajobrazie i klimacie starych śląskich placów. O godz. 15.00 odbyła się projekcja filmu „Grzeszny żywot Franciszka Buły” Janusza Kidawy, której towarzyszyło spotkanie z odtwórcą głównej roli Andrzejem Grabarczykiem. Natomiast o godz. 17.00 wysłuchaliśmy koncertu zespołu Trio Con Brio Zygmunta Zgraji, twórcy muzyki do filmu „Grzeszny żywot Franciszka Buły”.

Akcja „60+ Kultura”

23-24 września 2017 r. w ramach akcji "60+ Kultura" organizowanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaprosiliśmy seniorów na bezpłatne zwiedzanie ekspozycji z przewodnikiem w klimacie z epoki.

Bieg urodzinowy

24 września 2017 r. z okazji 70. lecia nadania praw miejskich Świętochłowicom odbył się Sztafetowy Bieg Urodzinowy Piekar Śląskich i Świętochłowic. Dystans 24 km pokonywano biegnąc lub jadąc rowerem. Uczestnicy, wśród których byli prezydenci - Świętochłowic i Piekar Śląskich, wystartowali spod Kopca Wyzwolenia w Piekarach Śląskich. Trasa prowadziła ulicami Piekar Śl., Chorzowa, aż do Muzeum Powstań Śląskich.

95. rocznica pierwszych wyborów i pierwszego posiedzenia Sejmu Śląskiego

Obchody 95. rocznicy pierwszych wyborów i pierwszego posiedzenia Sejmu Śląskiego rozpoczęły się 6 października 2017 r. o godz. 17.00 w Katowicach. Wieniec pod pomnikiem Wojciecha Korfanteo na placu Sejmu Śląskiego w Katowicach złożyli wnuk Pierwszego Marszałka Sejmu Śląskiego wraz z Marszałkami Województwa Śląskiego i Radnymi Wojewódzkimi V kadencji. Teatr Śląski przygotował performance Spacer z Wojciechem Korfantym po Sejmie Śląskim, a w westybulu obecni wysłuchali koncertu w wykonaniu muzyków Filharmonii Śląskiej. Wydarzeniu towarzyszyła prezentacja wystaw: Sfrunął na Śląsk orzeł biały..., Śląskie posłanki – grafiki Marty Frej, Konstanty Wolny – pierwszy Marszałek Sejmu Śląskiego oraz Sejm Śląski w dokumentach i fotografii. Chętni mieszkańcy mogli podążać Śladami Sejmu Śląskiego i zwiedzić Akademię Muzyczną oraz budynek Sejmu Śląskiego.

10 października 2017 r. w Muzeum Powstań Śląskich odbyło się spotkanie wnuka pierwszego Marszałka Sejmu Śląskiego – Konstantego Wolnego. Zaprezentowano film „Misja Wolnego” oraz wystawę o Konstantym Wolnym.

3. Urodziny Muzeum „W maglu”

20.10.2017 r. Muzeum obchodziło swoje 3. Urodziny „W maglu”. W trakcie świętowania zaprezentowano odcinki II serii Filmowej Encyklopedii Powstań Śląskich, można było posłuchać Basi Szmatloch opowieści o geburstagu, o maglu, poczęstować się urodzinowym tortem. Tego dnia odbyła się też promocja III tomu Śląskiego Almanachu Powstańczego i X tomu Rocznika Świętochłowickiego oraz spotkanie

z autorami. Dużym powodzeniem cieszyła się możliwość zaprojektowania własnej koszulki – frelki lub synka z przedstawicielką firmy Meisel Fashion.

Obchody uświetnił zespół muzyczny Śląskie Bajery oraz monolog aktorki Teatru Naumiony, Joanny Sodzawiczny Szafa gra!.

Konferencja realizowana w ramach projektu „Spacer z Wojciechem Korfantym po Bytomiu”

Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach wspólnie z Bytomskim Klubem Samorządowym i Parafią św. Jacka w Bytomiu było współorganizatorem 25 października 2017 r. w Centrum im. ks. G.G. Gorczyckiego w Bytomiu konferencji realizowanej w ramach projektu „Spacer z Wojciechem Korfantym po Bytomiu” dofinansowanego ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2021 w ramach Programu Dotacyjnego Niepodległa.

Wystąpienia:

- Barbara Szmatoch, Józef Krzyk - Opowieść o Wojciechu Korfantym
- Halina Bieda - Powstania Śląskie i plebiscyt w edukacji
- dr Maciej Fic – omówienie scenariusza lekcji „Spacer z Wojciechem Korfantym po Bytomiu”
- Spacer po Bytomiu wg informatora z mapką

Uczestnicy konferencji otrzymali scenariusz lekcji oraz informator z mapką i wzięli udział w spacerze po Bytomiu. Podczas konferencji zaprezentowano wystawę Muzeum Powstań Śląskich „Sfrunął na Śląsk orzeł biały...”

Konferencja naukowa „Powstania śląskie na łamach prasy”

Muzeum Powstań Śląskich w partnerstwie z Instytutem Pamięci Narodowej O/Katowice oraz Instytutem Historii Uniwersytetu Śląskiego zorganizowało 9 listopada 2017 r. konferencję naukową „Powstania śląskie na łamach prasy” w ramach Świętochłowickich Spotkań Uniwersyteckich.

Wystąpienia:

1. dr Sebastian Rosenbaum – Trzecie Powstanie Śląskie w niemieckiej prasie Tarnowskich Gór.
2. Marius Urbanik – Powstania Śląskie w świetle niemieckiej prasy liberalnej z głębi Rzeszy.
3. dr hab. Lech Krzyżanowski – Powstania Śląskie i plebiscyt na łamach prasy Wielkopolski.
4. dr Miłosz Skrzypek – Powstania Śląskie i plebiscyt na łamach prasy Śląska Cieszyńskiego.

Wydarzeniu towarzyszył koncert piosenek dwudziestolecia międzywojennego „Całuję Twoją dłoń madame” w wykonaniu zespołu Bernard Krawczyk i przyjaciele.

Obchody Narodowego Święta Niepodległości

10 listopada 2017 r. podczas Regionalnych Obchodów Święta Niepodległości w Siemianowicach Śląskich zaprezentowana została wystawa „Śląsk – droga do Niepodległej” dofinansowana ze środków Programu Wieloletniego Niepodległa na lata 2017 – 2021 w ramach Programu Dotacyjnego Niepodległa.

11 listopada 2017 r. uroczystości miejskie zainaugurowano Mszą św. w intencji Ojczyzny w kościele Matki Bożej Różańcowej w Świętochłowicach. Po Mszy św. pod głazem – pomnikiem ku czci Powstań Śląskich odśpiewano hymn państwowy, Prezydent Dawid Kostempski wygłosił okolicznościowe przemówienie, po czym nastąpiło złożenie kwiatów oraz ślubowanie uczniów klasy mundurowej ZSO nr 2.

Promocja Nowego Testamentu po śląsku

15 listopada 2017 r. o godz. 18.00 odbyła się w Muzeum promocja Nowego Testamentu po śląsku oraz spotkanie z Gabrielem Toborem, autorem tłumaczenia. Książkę można zakupić w muzealnym sklepiku.

Konferencja w ramach projektu „Śląsk – droga do Niepodległej”

W ramach projektu mającego na celu upamiętnienie 99. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości poprzez ukazanie Powstań Śląskich i plebiscytu, najważniejszych wydarzeń w historii regionu, które doprowadziły do powrotu części Górnego Śląska do Polski po ponad sześciu wiekach funkcjonowania pod czeską, a później niemiecką jurysdykcją 22 listopada 2017 r. o godz. 11.00 w Auli Starej Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbyła się konferencja. Podczas konferencji, na którą zaproszono szkoły im Powstań Śląskich oraz wszystkie inne zainteresowane zaprezentowano 25 planszową wystawę „Śląsk – droga do Niepodległej”; pakiet edukacyjny „99/100”, składający się z 99 kart przedstawiających bohaterów i miejsca walk powstańczych, miejsca pamięci oraz 6 scenariuszy lekcji. 100. karta, pokazującą lokalną postać, miejsce pamięci, które nie znalazły się w pakiecie będzie mogła być wykonana przez odbiorcę pakietu. Każda z uczestniczących szkół otrzymała pakiet edukacyjny do wykorzystania na lekcjach historii.

Festiwal G.G. Gorczyckiego

20 listopada 2017 r. w ramach XII Międzynarodowego Festiwalu im. G.G. Gorczyckiego odbył się koncert w wykonaniu Cracow Royal Singers. Program koncertu wypełniły głównie kompozycje Gorczyckiego, Palestriny, Byrda, Tallisa i Nowowiejskiego.

Repremiera cyfrowej wersji Soli ziemi czarnej

27 listopada 2017 r. w Kinoteatrze Rialto w Katowicach, dzięki staraniom Ministerstwa Kultury, Polskiego Związku Sztuki Filmowej, Studia „Kadr”, śląskiego Urzędu Marszałkowskiego oraz Muzeum Powstań Śląskich odbył się pokaz kultowego filmu Kazimierza Kutza „Sól ziemi czarnej”, w nowej zrekonstruowanej cyfrowo wersji. Na pokazie obecni byli reżyser, aktorzy oraz licznie zgromadzona publiczność.

Podsumowanie projektu „Śladami Soli ziemi czarnej”

4 grudnia 2017 r. o godz. 17.00 w Muzeum odbyło się spotkanie podsumowujące projekt „Śladami Soli ziemi czarnej” dofinansowany przez MKiDN w ramach programu Kultura dostępna z udziałem uczestników warsztatów i twórców filmowych. W programie zaprezentowano filmy zrealizowane na warsztatach.

II Barbórkowo-Mikołajkowy Turniej Szachowy

2 grudnia 2017 r. odbył się w Muzeum II Barbórkowo-Mikołajkowy Turniej Szachowy, zorganizowany dla dzieci i młodzieży miasta Świętochłowice przez szkolne koło szachowe „Jedynka” i OSiR „Skałka”.

Warsztaty świąteczne

Tradycyjnie już w okresie przedświątecznym w Muzeum odbyły się świąteczne warsztaty. Można było zrobić swoją szopkę lub anioły i choinki z trocin, polukrować pierniczki, nauczyć się, jak wykonać goździkowe pomarańcze. Największym jednak zainteresowaniem cieszyły się warsztaty śpiewacze. Pod okiem znanego muzyka Grzegorza Płonki, przy akompaniamencie akordeonu i gitary można było nauczyć się świątecznych śląskich kolęd.

Upamiętnienie rocznicy wybuchu stanu wojennego w Polsce

13 grudnia 2017 r. w rocznicę ogłoszenia stanu wojennego odbyła się w Muzeum projekcja filmów „Solidarni z Solidarnością” i „Samarytanie” udostępnionych przez Stowarzyszenie na Recz Pamięci Porozumienie Katowickie 1980 i Śląską Izbę Lekarską oraz spotkanie z reżyserem Adamem Turulą.

W dniach 4 – 20 grudnia 2017 r. prezentowane były wystawy Śląskiego Centrum Wolności i Solidarności w Katowicach „Kopalnia strajkuje ... Strajk i pacyfikacja Kopalni Wujek 13-16 grudnia 1981 r.” oraz „Wczoraj i dziś”.

Nagrody:

11.01.2017 r. Żeleźniok Karlika

16.05.2017 r. Wyróżnienie za Filmową Edukację Powstań Śląskich w kategorii Edukacja – Konkurs Sybilla 2016

7.06.2017 r. I miejsce w kategorii Edukacja i multimedia Wydarzenie Historyczne Roku 2016 za I serię Filmowej Encyklopedii Powstań Śląskich

9.11.2017 r. Wyróżnienie na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Turystycznych, Ekologicznych i Artystycznych FilmAT – Filmowa Encyklopedia Powstań Śląskich - najlepszą telewizyjną serią historyczną

18.11.2017 r. Nominacja do European Museum of Year Awards 2018

Wystawy czasowe:

4.03.2017 r. – 14.04.2017 r. Ubogim i cierpiącym ku pomocy. Matka Ewa - wiara i życie

2.05.2017 r. – 25.06.2017 r. Wojsko Polskie w dokumentach i fotografii

2.05.2017 r. do nadal Rocznic Powstań Śląskich na plakatach studentów ASP w Katowicach

2.05.2017 r. – 25.06.2017 r. Kotylion biało-czerwony

2.05.2017 r. – 25.06.2017 r. Śląski plac wczoraj i dziś

2.06.2017 r. Poszerzenie wystawy stałej 70. lecie nadania praw miejskich Świętochłowicom

30.06.2017 r. - 27.08.2017 r. Kostiumy Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny

27.08.2017 r. – 6.10.2017 r. Fotografie rekonstrukcji historycznych Powstań Śląskich

10.10.2017 r. – 3.11.2017 r. Konstanty Wolny, pierwszy Marszałek Sejmu Śląskiego

6.11. 2017 r. – 1.12.2017 r. Od wojów pierwszych Piastów do Powstańców Śląskich

4.12.2017 r. – 20.12.2017 r. Kopalnia strajkuje... Strajk i pacyfikacja Kopalni Wujek 13-16 grudnia 1981 oraz i wystawa zewnętrzna Wczoraj i dziś

Publikacje wydane przez Muzeum Powstań Śląskich w 2017 roku

1. Śląski Almanach Powstańczy – t. III
2. Rocznik Świętochłowski – t. X
3. Historia sportu żużlowego w Świętochłowicach
4. Filmowa Encyklopedia Powstań Śląskich II seria – CD

Nieodpłatne udostępnienie szkołom, instytucjom kultury i innym placówkom:

- 20-planszowej wystawy „Sfrunął na Śląsk orzeł biały...” (11 instytucji)
- 25-planszowej wystawy „Śląsk – droga do Niepodległej” (4 instytucje)
- edukacyjnej gry planszowej „Gramy w Powstania” (7 instytucji)

Granty

- Projekt Śladami soli ziemi czarnej
  - finansowany z programu MKiDN „Kultura dostępna”
  - okres realizacji – 15.05. – 6.12.2017 r.
  - wartość projektu – 40.800 zł, kwota dofinansowania – 31.000,- zł
- Filmowa Encyklopedia Powstań Śląskich – 2 seria
  - finansowana z programu „Patriotyzm jutra”
  - okres realizacji – 20.04. – 15.12.2017 r.
  - wartość projektu – 39.947,40 zł, kwota dofinansowania – 30.000,- zł
- „Śląsk – droga do Niepodległej ”
  - finansowana z programu dotacyjnego „Niepodległa”
  - okres realizacji – 4.09. – 27.11.2017 r.
  - wartość projektu – 34.650,- zł, kwota dofinansowania – 25.785,- zł
- Filmowa Encyklopedia Powstań Śląskich – 2 odcinki
  - finansowana z programu dotacyjnego „Kultura Interwencje 2017. Edycja jesienna”
  - okres realizacji – 16.10. – 19.11.2017 r.
  - wartość projektu – 13.800,- zł, kwota dofinansowania – 10.000,- zł
- Digitalizacja i udostępnienie zbiorów Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach oraz stworzenie ścieżki informacyjno-edukacyjnej dedykowanej Powstaniom Śląskimi plebiscytowi
  - finansowana z programu dotacyjnego „Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020” dla osi priorytetowej II. Cyfrowe śląskie, dla działania 2.1. Wsparcie rozwoju cyfrowych usług publicznych.
  - okres realizacji – 8.01.2018 r. – 15.05.2019 r.
  - wartość projektu – 1.123.505,- zł, kwota dofinansowania – 954.979,25 zł

Szkolenia, doszkąłcanie i kursy pracowników

8.06.2017 r. Edukacja historyczna - Muzeum Historii Polski w Warszawie
– Mariola Miklaszewska

20.11.2017 r. Regulacja ochrony danych osobowych - Urząd Miejski Świętochłowice
Anna Kudrykiewicz, Sabina Gajda

23.11.2017 r. Optymalizacja systemu bezpieczeństwa i ochrony zbiorów w muzeach
– Muzeum Śląskie i KW Policji Katowice – Iwona Szopa, Sabina Gajda

1.12.2017 r. Szkolenie w zakresie udzielania pierwszej pomocy – Sabina Gajda,
Iwona Weiss-Wolny, Agnieszka Pietron

Zwiedzający

W roku 2017 Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach odwiedziło 15 772 osoby wg struktury sprzedaży (załącznik), ok. 450 osób wg faktur na organizację spotkań, ok. 1000 osób biorących udział w wernisażach wystaw czasowych. W statystykach nie wykazujemy liczby osób biorących udział w wydarzeniach plenerowych.

Wydatki inwestycyjne:

- zabezpieczenie dachu budynku przy ul. Szpitalnej 2
- zaprojektowanie i udostępnienie nowej przestrzeni ekspozycyjnej (2 piętro)
wystawa „70. lecie nadania praw miejskich Świętochłowicom”,
- zakup 20 szt. antyram wystawienniczych.

Informacja finansowa – załącznik